

Донецький національний університет
Л.О. НЕСТЕРЕНКО
Науковий керівник
к.е.н., доц. О.А. КРИКЛІЙ

УДОСКОНАЛЕННЯ МОДЕЛЕЙ РЕЙТИНГОВОГО ОЦІНЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ

Постановка проблеми. Виникнення моделей рейтингового оцінювання обумовлене бажанням учасників фінансового ринку знати оцінку діяльності інших учасників-партнерів, конкурентів чи нейтральних осіб, аби орієнтуватися на них й визначати перспективні напрямки свого розвитку. Також рейтингова оцінка діяльності банків є одним із невід'ємних елементів у системі управління ризиком. Однак більшість методик рейтингової оцінки діяльності банків були розроблені понад десять років тому, а тому виникає об'єктивна необхідність переглянути основні елементи таких методик.

Мета. Проаналізувати недоліки існуючих моделей рейтингового оцінювання банків та запропонувати шляхи їх удосконалення.

Обґрунтування отриманих результатів. Неоднозначні причини банкрутства банків, котрі ще напередодні світової фінансової кризи мали високі кредитні рейтинги, обумовлюють нову хвилю досліджень у сфері рейтингового оцінювання діяльності банків. Більшість науковців критикують існуючі відкриті рейтингові моделі оцінки діяльності банків у двох напрямках: значення вагових коефіцієнтів, котрі враховуються для розрахунку інтегрального показника, та системи параметричних показників.

Постійна зміна зовнішнього середовища функціонування банків викликає необхідність перерахунку вагових коефіцієнтів рейтингових методик, оскільки негнучкість до змін кон'юнктури ринку призводить до поступової втрати адекватності результатів оцінки за такою методикою. Дану проблему висвітлює у своїх роботах ряд учених [1-3], котрі вважають за необхідне узгоджувати питому вагу показників рейтингової

моделі оцінки діяльності банку зі змінами у банківській системі через застосування методу дисперсій, методу визначників або комплексного методу. Найбільше критики за розрахунок вагових коефіцієнтів зазнала рейтингова модель В. Кромонава, котру й досі банки використовують як основу для побудови власних рейтингових методик оцінки банків-контрагентів.

Проблема оптимізації системи параметричних показників пов'язана також з невідповідністю їх поточній ситуації на ринку, негнучкістю до змін у зовнішньому середовищі та їх взаємною кореляцією. Результати досліджень вчених підтвердили той факт, що значна кількість показників рейтингових моделей є незначущими, що пов'язано із їх взаємною кореляцією, а отже достатньо обмежитися використанням одного показника замість декількох [4, 5]. Так, відкрити методичу рейтингового оцінювання Euromoney піддають критиці за одночасне використання показників величини балансових активів та капіталу і розрахунку коефіцієнтів прибутковості активів та капіталу. Рейтингову методичу В. Кромонава критикують за використання лише одного напрямку оцінювання – надійності банку – й ігнорування інших. Більш досконаліми щодо системи параметричних показників виглядають такі методичи, як CAMELS, методика Аналітичного центру фінансової інформації (АЦФІ). Однак дані методичи передбачають використання інформації, що становить банківську таємницю, існування потужної системи обробки інформації та ведення постійного спостереження за об'єктами аналізу. На основі аналізу наукових публікацій пропонуємо схему удосконалення методик рейтингового оцінювання діяльності банків

У економічній літературі з даної тематики на основі вітчизняного та зарубіжного досвіду також визначаються найбільш значущі показники, котрі не корелюють між собою. Так, рекомендують використовувати показники достатності капіталу, якості активів, показники ліквідності, ділової активності та прибутковості [2, 3].

Висновки. Таким чином, удосконалювати рейтингові методики оцінювання діяльності банків необхідно шляхом оптимізації системи параметричних показників та через адаптацію вагових коефіцієнтів поточній ситуації на ринку банківських послуг. Використання результатів рейтингових моделей, котрі не відповідають реальній ситуації у банківській сфері, може призвести з одного боку до надання іншим учасникам фінансового ринку некоректної інформації про діяльність установи, а з іншого – до реалізації ризиків, що виникають під час співпраці банку з іншими банківськими установами.

Список використаної літератури.

1. Фалюта, А. В. Удосконалення рейтингового оцінювання банків / А. В. Фалюта // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика : збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції (24-25 травня 2012 р.) / ДВНЗ «УАБС НБУ». – Суми, 2012. – Т. 1. – с. 102-104.
2. Савченко, Т. Г. Публічна система комплексної оцінки діяльності банків як інструмент підвищення якості інформації про банки / Т. Савченко // Вісн. Нац. банку України. – 2006. – № 10. – С. 40-45.
3. Майба, В. В. Рейтингове оцінювання фінансової стійкості комерційних банків / В. В. Майба // Ефективна економіка. – 2010. – №5 – с. 48-65
4. Каширіна, О. Рейтингова система оцінки фінансової стабільності банків з іноземним капіталом як інструмент підвищення надійності банківської системи / О. Каширіна, В. Фурсова // Вісник НБУ. – 2011. – №9. – С. 33-41.
5. Коваленко, В. В. Методологія оцінки фінансової стійкості комерційного банку / В.В. Коваленко, А. О. Сидоренко // Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України: Збірник наукових праць. – 2009. – №2.